

מחלקת המחקר

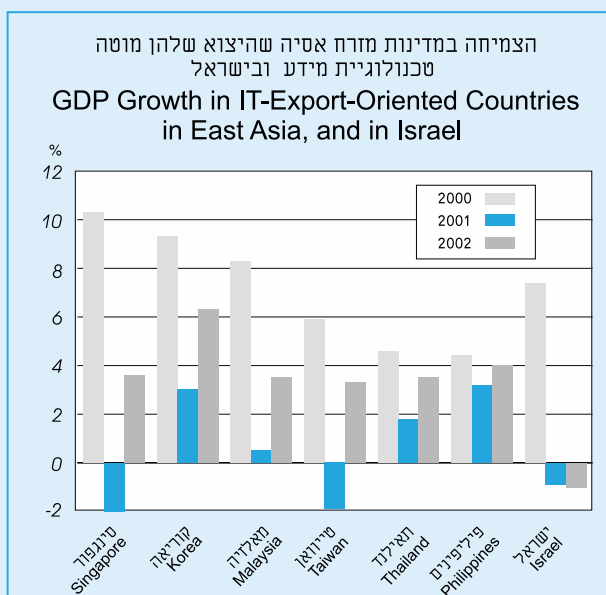
המרכזי לעצירת הגידול של האשראי הבנקאי הוא ירידת הביקושים בעקבות התמשכות השפל בפעילות המשקית. נוסף על כך פעלו גורמים מצד ההיצע, שבאו לידי ביטוי בהקשחת תנאי האשראי מצד מערכת הבנקאות, שרווחיותה והתשואות-להון שהשיגה ירדו.

ברוב חודשי 2002 התנהל המסחר בשוק המניות במגמה של ירידת שערים - שהחלה ברביע האחרון של 2000. המדד הכללי ירד במרוצת השנה כולה בכ-20 אחוזים (ירידה ריאלי של כ-25 אחוזים לעומת כ-8 אחוזים ב-2001), ובתקופה הנסקרת הסתכמה ירידתו בכ-5 אחוזים - רובה ככולה ברביע השלישי. ברוב הענפים נרשמה עלייה גבוהה יחסית, אולם בחברות התעשייה היו מגמות מעורבות: בעוד שבחברות למוצרי חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה נרשמה בשנה כולה ירידה של כ-30 אחוזים, נרשמה בחברות הכימיה, והגומי והפלסטיקה עלייה של כ-22 אחוזים. בשוק איגרות החוב עלה המדד הכללי ברביע האחרון של 2002, אף כי בשנה כולה הוא נשאר יציב.

אולם הנכסים הצמודים למדד המשיכו לגדול. עד אוקטובר גדלו הפיקדונות השקליים, אולם רמתם לא הגיעה אלא ל-40 אחוזים מן הסכום שנמשך מהם במחצית הראשונה של השנה. בנובמבר ודצמבר התחדשה משיכת הפיקדונות, בעיקר הארוכים, ירידה הקשורה, ככל הנראה, למיסוי הפיקדונות לטווחים הבינוני והארוך, הצפוי לאחר הרפורמה. בתקופה הנסקרת הצטמצם הרכיב הצמוד למטבע חוץ - בין השאר, על רקע פערי הריביות הגבוהים בין השקעות שקליות להשקעות במטבע חוץ.

העלאת ריבית בנק ישראל השתקפה בהתכווצות ניכרת של אמצעי התשלום בתקופה הנסקרת, לאחר שבמחצית הראשונה של השנה הם עלו במהירות, הרבה מעבר לעליית התוצר הנומינלי. התרחבות האשראי הבנקאי לציבור הואטה תוך שינוי הרכבו: ברביע השלישי ירד האשראי הנקוב במטבע חוץ והצמוד למטבע חוץ, וברביע הרביעי ירד האשראי הצמוד למדד, ועלה במידה ניכרת האשראי השקלי הלא-צמוד. הגורם

תיבה 1: הצמיחה במדינות מזרח אסיה שהיצוא שלהן מוטה טכנולוגיית מידע ובישראל



מגמת הירידה ביצוא של תעשיות טכנולוגיית המידע הישראליות נעצרה בראשית 2002, וברביע האחרון שלה ניתן להבחין בתחילתה של עלייה¹, המובלת על ידי ההתאוששות העולמית בענפים אלו במשך השנה. התפתחות התוצר במדינות מזרח אסיה שהיצוא שלהן מוטה טכנולוגיית מידע (כפי שמראה הדיאגרמה) מצביעה על פגיעה משמעותית בשיעורי הצמיחה שלהן בשנת 2001 ועל התאוששות ב-2002. בישראל קצב ההתכווצות של התוצר השנה דמה לזה של השנה הקודמת, בניגוד להתפתחות במדינות מזרח אסיה האמורות; הדבר מחזק את ההערכה שהפגיעה בתוצר השנה היא בעיקר תוצאה של הזעזועים המקומיים.

¹ אין בידינו נתונים חודשיים על היצוא של שירותי טכנולוגיית המידע. הנתונים השנתיים מצביעים על ירידה בשנת 2002 בקצב נמוך בהרבה מאשר בשנת 2001, עובדה התומכת בהערכה כי ביצוא של שירותי טכנולוגיית המידע, בדומה ליצוא של תעשיות טכנולוגיית המידע, נעצרה מגמת הירידה במהלך השנה.